

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen
Enhet 15

DOM
2014-04-09
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
5683-14

Sida 1 (6)

KONKURRENSVERKET
2014 -04- 09

Avd

Dnr

KSnr

Aktbil

KLAGANDE

Ahrbom & Partner A&P Arkitektkontor AB, 556570-9846
Skeppsbron 44
Box 1251
111 82 Stockholm

MOTPART

AB Stockholmshem, 556035-9555
Box 9003
102 71 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Ahrbom & Partner A&P Arkitektkontor AB:s
ansökan om överprövning.

Dok.Id 472218

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post:

forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax

08-561 680 01

Expeditionstid

måndag – fredag

08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

AB Stockholmshem (Stockholmshem) genomför en upphandling avseende Teknikkonsulttjänster (dnr 2013-1165). Upphandlingen genomförs som ett öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). I tilldelningsbeslut den 3 mars 2014 avseende del 1, Arkitekt har Stockholmshem beslutat att anta anbud från en annan anbudsgivare än Ahrbom & Partner A&P Arkitektkontor AB (Ahrbom & Partner eller bolaget).

Ahrbom & Partner ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska göras om. Som grund för ansökan anges bl.a. följande. Kravet på formell utbildning för BAS-P hos den ansvarige arkitekten är ett ohemult krav. Det kan inte vara förenligt med LOU att ställa krav på sådan personlig kompetens vid en arkitektupphandling. Det är diskriminerande mot mindre företag som i alla andra sammanhang kan erbjuda den efterfrågade kompetensen via en underkonsult.

Stockholmshem bestrider bifall till Ahrbom & Partners yrkande och anför i huvudsak följande. Kravet på utbildning för BAS-P är relevant och proportionerligt. Kravet är inte diskriminerande mot mindre företag. Det har inte förelegat hinder att åberopa annans kapacitet med stöd av 11 kap. 12 § LOU, vilket Ahrbom & Partner inte har gjort.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

De principer som ska följas vid all offentlig upphandling framgår av 1 kap. 9 § LOU. Upphandlande myndigheter ska enligt den paragrafen behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av dessa principer eller mot någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. Detta framgår av 16 kap. 6 § LOU.

Stockholmshem genomför en upphandling avseende teknikkonsulttjänster inom sex områden (dnr 2013-1165). Ahrbom & Partner har begärt överprövning av upphandlingen i den del den avser område 1, Arkitekter, projektledning, sakkunnig tillgänglighet.

Ahrbom & Partner anser att kravet på formell utbildning för BAS-P är oförenligt med LOU och anför bl.a. följande. Eftersom *Ahrbom & Partners* offererade konsult har erfarenhet av byggarbetsmiljösamordning men inte formell utbildning till BAS-P ställdes frågor, under november 2013, till Stockholmshems jurist om det var möjligt att erbjuda BAS-P som en underkonsulttjänst. *Ahrbom & Partner* har ett mångårigt samarbete med certifierad BAS-P. *Ahrbom & Partner* fick svaret att det inte accepterades utan formell utbildning krävdes av bolagets offererade konsult. I KFU 1 2013-12-02 sägs samma sak och tillägget "avses även certifierad" lades till. I detta skede hade *Ahrbom & Partner* lagt ner en hel del arbete på anbudet och dessutom anmält bolagets handläggare till en kurs för att bli formellt utbildad. *Ahrbom & Partner* valde därför ändå att lämna anbud. Att *Ahrbom & Partner* inte åberopade underkonsults kapacitet som BAS-P berodde på att bolaget inte kunde lagen tillräckligt väl för att i strid med muntliga och skriftliga besked ändå hävda rätten enligt 11 kap. 12 § LOU. Till *Ahrbom & Partners* förvåning har Stockholmshem nu uppgett att inget hinder fanns för bolaget att åberopa annans kapacitet.

Ett formellt och specifikt krav på BAS-P missgynnar mindre företag som istället för inhouse-kompetens valt att jobba med ett nätverk av underkonsulter vad gäller t.ex. BAS-P. Ahrbom & Partners erfarenhet har lärt bolaget att kompetens som är specifik och som efterfrågas sporadiskt av kunderna bäst löses av underkonsulter som hanterar denna arbetsuppgift i viss "daglig omfattning", vilket gör det avsevärt lättare att hålla hög kompetensnivå.

Stockholmshem anser att kravet på BAS-P är förenligt med LOU och anför bl.a. följande. *Stockholmshem* har rätt att begära bevis på anbudsgivarens tekniska kapacitet exempelvis genom uppgifter om tjänsteleverantörens eller entreprenörens utbildnings- och yrkeskvalifikationer eller motsvarande uppgifter om ledande personer i företaget, särskilt om den eller dem ska ansvara för tillhandahållande av tjänsterna eller leda byggentreprenaden, 11 kap. 11 § andra stycket 6 LOU. *Stockholmshem*, i egenskap av byggherre sedan den 1 januari 2011, är alltid skyldig att utse byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering (BAS-P) av byggnads- och anläggningsarbeten. Eftersom *Stockholmshem* avser att nyttja upphandlande arkitekters huvudkonsulter för planering och projektering är kravet relevant och proportionerligt.

Krav på utbildning och yrkeskvalifikationer får uppställas enligt ovanstående lagrum. Genom att uppställa krav på utbildning missgynnas alla företag, oaktat storlek, som inte har personal med efterfrågad kompetens. Detta innebär dock inte att anbudsgivaren har blivit diskriminerad. LOU innehåller inget formellt förbud mot diskriminering av mindre företag, annat än indirekt genom proportionalitetsprincipen. *Stockholmshem* vidhåller att krav på utbildning inom BAS-P är ett proportionerligt krav. Det har inte heller förelegat något hinder för anbudsgivaren att med stöd av 11 kap. 12 § LOU åberopa annans kapacitet. Ahrbom & Partner har inte gjort det i sitt anbud.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Det är den upphandlande myndigheten som har att identifiera sitt behov och utifrån detta står det myndigheten fritt att utforma förfrågningsunderlaget inför upphandlingen. Förfrågningsunderlaget måste dock stå i överensstämmelse med LOU och de gemenskapsrättsliga principer som ligger till grund för lagstiftningen. Av proportionalitetsprincipen följer att den upphandlande myndigheten inte får ställa högre krav på leverantören än vad som krävs för att uppnå syftet med den enskilda upphandlingen. De krav som ställs på leverantören måste således ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Detta för att kretsen av dem som kan delta i upphandlingen inte ska begränsas mer än nödvändigt.

Förvaltningsrätten konstaterar, utifrån det ifrågavarande förfrågningsunderlagets utformning och med beaktande av vilken typ av uppgift som efterfrågats för att visa att det aktuella kravet på teknisk kapacitet uppfylls, att kravet avser att fastställa anbudsgivares förmåga och lämplighet att utföra kontraktet. Förvaltningsrätten finner därför att Stockholmshem har haft objektiva skäl att ställa upp kravet på att vara utbildad BAS-P och att kravet inte kan anses strida mot proportionalitetsprincipen. Förvaltningsrätten kan vidare konstatera att det varken av förfrågningsunderlaget eller KFU 1 kan utläsas ett förbud mot att åberopa annat företags kapacitet. Förvaltningsrätten finner inte heller att Ahrbom & Partner i övrigt har visat att det skulle föreligga ett förbud mot detta i upphandlingen. Eftersom denna möjlighet funnits, dvs. att åberopa annat företags kapacitet för att uppfylla det aktuella kravet, kan det inte heller vara diskriminerande på så sätt som Ahrbom & Partner har anfört.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten att Ahrbom & Partner inte har framfört omständigheter som medför skäl att ingripa mot upphandlingen enligt 16 kap. 6 § LOU. Ansökan om överprövning ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU).

Susanne Bagge

Rådman

Anna Brantberger har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that this is crucial for ensuring the integrity of the financial statements and for providing a clear audit trail.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. It includes a detailed description of the sampling techniques employed and the statistical tests used to evaluate the results.

3. The third part of the document presents the findings of the study. It shows that there is a significant correlation between the variables being studied, and it discusses the implications of these findings for future research and practice.

4. The final part of the document concludes the study and provides recommendations for further research. It suggests that future studies should focus on exploring the underlying mechanisms of the observed relationships and on testing the findings in different contexts.